

Spotkanie informacyjne mające na celu wsparcie gmin
w osiągnięciu zgodności z Dyrektywą Rady 91/271/EWG
dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych

1

Cel spotkania

- przypomnienie założeń Dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych oraz Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOSK) (zapewnienie zgodności),
- przekazanie informacji dotyczących przeprowadzonej analizy danych przekazanych przez aglomeracje sprawozdaniem z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2024,
- omówienie poprawnego wyznaczania aglomeracji oraz poprawnego planowania i ujęcia w KPOSK inwestycji w obszarze sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków.

2

Najważniejsze definicje i skróty (art. 86 ust. 3 ustawy Prawo wodne)

- **Aglomeracja** to teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków.
- **Równoważna liczba mieszkańców (RLM)**- ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę.
- **końcowy punkt zrzutu ścieków komunalnych** - miejsce przyłączenia systemu kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych w aglomeracji nieposiadającej oczyszczalni ścieków do systemu kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych w aglomeracji posiadającej oczyszczalnię ścieków.

3

Akty prawne

- **Dyrektywa 91/271/EWG** – dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. *dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych* (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40, z późn. zm.).
- **Ustawa Prawo wodne** – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960).
- **Rozporządzenie ściekowe** – rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. *w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych* (Dz. U. poz. 1311).
- **Rozporządzenie aglomeracyjne** – rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. *w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji* (Dz. U. poz. 1586).

4

Zgodność z dyrektywą – warunek I (stopień skanalizowania)

art. 3 dyrektywy 91/271/EWG - wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych powinno gwarantować przynajmniej **98%** poziomu obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku jest mniejsze niż **2 000 RLM**. Ładunek niezbrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji.

art. 87a. Pkt 1) i 2) Ustawy Prawo wodne - aglomeracja powinna spełniać następujące warunki:

- 1) być wyposażoną w sieć kanalizacyjną gwarantującą zbieranie co najmniej 98 % ładunku zanieczyszczeń z obszaru aglomeracji wyrażonego w równoważnej liczbie mieszkańców;
- 2) ładunek zanieczyszczeń niezbrany siecią kanalizacyjną, o której mowa w pkt 1:
 - a) w przypadku gdy stanowi nie więcej niż 2 % ładunku zanieczyszczeń z obszaru aglomeracji - jest mniejszy niż 2000 równoważnej liczby mieszkańców oraz
 - b) jest oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków, zapewniających taki sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji;

5

Zgodność z dyrektywą – warunek II (wydajność oczyszczalni)

art. 10 dyrektywy 91/271/EWG - Wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji.

art. 87a. Pkt 3) Ustawy Prawo wodne - aglomeracja powinna zapewniać wydajność oczyszczalni ścieków pozwalającą odebrać całość ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji wyrażonego w równoważnej liczbie.

6

Zgodność z dyrektywą – warunek III (standardy oczyszczania)

art. 4 lub art. 5 ust. 2 dyrektywy 91/271/EWG - standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków, gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM .

art. 87a. pkt 4) Ustawy Prawo wodne - aglomeracja powinna stosować technologię oczyszczania ścieków z aglomeracji gwarantującą osiągnięcie wymaganych przepisami powszechnie obowiązującymi standardów oczyszczania ścieków dla oczyszczalni ścieków w aglomeracji o określonej wielkości wyrażonej równoważną liczbą mieszkańców;

7

Dyrektywa ściekowa - naruszenia

- W 2020 r. Komisja Europejska wystosowała uzasadnioną opinię skierowaną do Rzeczypospolitej Polskiej w związku z uchybieniem zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 3, 4, 5, 10, 15 dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.
- W 2021 r. Komisja Europejska skierowała sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE, a ten może nałożyć na kraj sankcje finansowe w postaci ryczałtu i/lub dziennych kar pieniężnych.
- Kary pieniężne naliczane są od dnia wystąpienia naruszenia do dnia wykonania wyroku, co w przypadku dyrektywy ściekowej oznacza ich prawdopodobne naliczenie od dnia 1 stycznia 2016 r. do czasu pełnego jej wdrożenia przez poszczególne aglomeracje.

8

Dyrektywa ściekowa - naruszenia

- W 2025 r. Komisja Europejska wniosła do Trybunału Sprawiedliwości skargę na Rzeczpospolitą Polską w związku z uchybieniem zobowiązaniom wynikającym z dyrektywy ściekowej.
- Polska udzieliła odpowiedzi na zarzuty KE przekazując informacje i pełną dokumentację jakie są robione przez aglomeracje postępy we wdrażaniu Dyrektywy Ściekowej, (poprzez przekazywanie sprawozdań z realizacji KPOŚK w szczególności za rok 2024 r.).
- Podstawowymi przyczynami braku zgodności aglomeracji wymienionych w uzasadnionej opinii i skardze Komisji Europejskiej z wymogami dyrektywy ściekowej jest niewłaściwe wyznaczenie obszarów i granic aglomeracji oraz nieprawidłowe zaplanowanie sieci kanalizacyjnej obejmującej obszary o rozproszonej zabudowie.

9

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień *dyrektywy ściekowej*;
- program ten został przyjęty przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r.;
- jest cyklicznie aktualizowany;
- stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie;
- celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

VI aKPOŚK zatwierdzona została przez Radę Ministrów w dniu 5 maja 2022 r.

10

VI aKPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 5 maja 2022 r.

Na 165 aglomeracji położonych na obszarze działania RZGW w Gdańsku

W 2020 r. było

- 31 % aglomeracji było niezgodnych z warunkami dyrektywy (51 aglomeracji)
- 69 % aglomeracji było zgodnych z warunkami dyrektywy (114 aglomeracje)

W 2027 r. ma być

- 8 % aglomeracji będzie niezgodnych z warunkami dyrektywy (13 aglomeracje)
- 92 % aglomeracji będzie zgodnych z warunkami dyrektywy (152 aglomeracji)

11

Sprawozdanie z realizacji KPOŚK za rok 2024 oraz ankieta na potrzeby aktualizacji KPOŚK

Na podstawie sprawozdania na 166 aglomeracji położonych na obszarze działania RZGW w Gdańsku:

50 aglomeracji nie spełnia przynajmniej jednego z warunków dyrektywy ściekowej, z tego:

- 39 aglomeracji nie spełnia I warunku - stopień skanalizowania,
- 6 aglomeracji nie spełnia II warunku - wydajność oczyszczalni,
- 14 aglomeracji nie spełnia III warunku - standardy oczyszczania,
- 9 aglomeracji nie spełnia więcej niż 1go warunku dyrektywy.

12

Poprawne wyznaczanie aglomeracji

Weryfikacja obszarów i granic aglomeracji

- granice aglomeracji należy tak planować, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych.
- w aglomeracjach ujętych w KPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego).
- pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, powinni korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków.
- zgodnie z art. 92 *Prawa wodnego*, wójt, burmistrz lub prezydent miasta co 2 lata dokonuje przeglądu obszarów i granic aglomeracji. Dla większości aglomeracji termin wykonania weryfikacji obszarów i granic aglomeracji wypada na przełomie 2026 i 2027 roku.

13

Poprawne planowanie i ujęcie w KPOŚK inwestycji w obszarze sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków

Należy upewnić się, że planowane inwestycje:

- gwarantują lub prowadzą do osiągnięcia przez aglomerację przynajmniej 98% skanalizowania (wyrażonej w RLM), przy jednoczesnym nieprzekroczeniu progu 2000 RLM nieskanalizowanego, przy czym ładunek niezabrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG),
- gwarantują lub w wyniku zaplanowanych inwestycji będą gwarantować wydajność oczyszczalni ujętej w aglomeracji na poziomie przynajmniej wielkości RLM aglomeracji,
- gwarantują lub w wyniku zaplanowanych inwestycji będą gwarantować wystarczający stopień oczyszczania ścieków w aglomeracji,
- są realne do osiągnięcia w zakresie planów inwestycyjnych, w tym uzyskania efektu ekologicznego do końca roku 2027, tj. w przypadku sieci kanalizacyjnej – faktycznego przyłączenia mieszkańców do kanalizacji, a dla oczyszczalni ścieków – przeprowadzenia stosownego rozruchu modernizowanych / budowanych instalacji oraz poprawnego ich funkcjonowania.

14